Vuoden 2027 talousarvio ja taloussuunnitelma vuosille 2028–2029

KH 16.11.2026
317/02.02.00/2026

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Äänekosken kaupungissa taloussuunnitelmakausi on kolme vuotta, josta ensimmäinen vuosi on sitova talousarviovuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, jotka ovat valtuustoon nähden sitovia eriä. Talousarvio ja -suunnitelma laaditaan siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Talousarvioasetelma ja sitovuustaso

Talousarvioasetelma muodostuu kaupunginvaltuuston hyväksymän toimialue- ja lautakuntajaon pohjalle. Toimialat jakaantuvat yhden tai kahden lautakunnan alueisiin, jotka jakaantuvat edelleen vastuualueisiin ja tulosalueisiin. Kaupunginvaltuustolle talousarvion sitovuustaso esitellään hyväksyttäväksi vastuualuetasolla tarkastuslautakunnan, työllisyysaluelautakunnan, opetus- ja kasvatuslautakunnan, kulttuuri- ja liikuntalautakunnan, kaupunkirakennelautakunnan ja ympäristölautakunnan osalta . Keskushallinnon osalta talousarvion sitovuus on kaupunginhallituksen tasolla (pl. tarkastuslautakunta).

Valmistelu

Kaupunginhallitus antoi (15.6.2026 , § 190) vuoden 2026 talousarvion laadintaohjeen ja alustavat määrärahakehykset. Valtuuston talousarvioseminaarit pidettiin 17.9.2026 ja 26.10.2026 Kaupunginhallituksen talousarvioseminaari pidettiin 28.9.2026. Toimialat valmistelivat talousarvioesityksensä ja lautakuntakäsittelyt olivat loka-marraskuussa. Lautakuntien esitykset perustuivat pääsääntöisesti annettuihin määrärahakehyksiin. Kaupunginjohtajan talousarvioehdotus pohjautuu pitkälti lautakuntien esityksiin.

Henkilöstö

Äänekosken kaupungin henkilöstöohjelma ulottuu vuoteen 2028. Henkilöstöohjelmassa määritellään Äänekoski-ilmiöön pohjautuvat tavoitteet henkilöstön ja työyhteisöjen hyvinvoinnin edistämiseen, osaavan työvoiman saatavuuteen (veto- ja pitovoima), osaamisen kehittämiseen sekä johtamiseen ja esihenkilötyöhön.

Tärkeimmät toimenpiteet on koottu kolmen kärkitavoitteen alle, jotka ovat:

- hyvä työelämä
- kestävä työympäristö
- sujuva ja vaikuttava työ.

Talouden tasapainottamisen toimet jatkuvat vuonna 2027. Niillä on vaikutusta mm. henkilöstömäärään ja työtehtävien sisältöön. Yhdessä toimialojen kanssa jatketaan mahdollisimman hyvää ja ennakoivaa henkilöstösuunnittelua huomioiden muuttuva toimintaympäristö ja sen edellyttämät sopeuttamistarpeet.

Tavoitteemme vuodelle 2027 rakentuvat keväällä 2026 päivitetyn henkilöstöohjelman mukaisesti. Tavoitteiden toteutumista seuraamme edelleen henkilöstökyselyn, terveysperusteisten poissaolojen ja lähtövaihtuvuuden mittareilla. Seuranta tapahtuu osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Toiminnan tulot ja menot

Toimintatulot sisältävät myynti-, maksu- ja muut toimintatulot sekä saadut tuet ja avustukset. Toimintatulojen arvioidaan laskevan vuoden 2026 alkuperäisestä talousarviosta 0,8 milj. eurolla (-3,3 %). Toimintatuloja arvioidaan kertyvän yhteensä 22,7 milj. euroa vuonna 2027.

Vuoden 2027 talousarvion toimintamenot ovat 77,5 milj. euroa. Toimintamenot vähenevät 0,6 milj. euroa (-0,8 %) vuoden 2026 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

Henkilöstömenot kasvavat yhteensä noin 0,7 milj. euroa (1,8 %) vuonna 2027. Palkat ja palkkiot kasvavat 0,7 milj. euroa (2,5 %) ja työnantajan sivukulut vähenevät 0,1 milj. euroa (-0,8 %) vuoden 2026 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Sivukuluihin budjetoidun Kevan tasausmaksun suuruus on 0,1 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2026.

Työllisyysalueen palkat ja palkkiot ovat 3,8 milj. euroa ja työnantajan sivukulut 0,8 milj. euroa ja yhteensä ne kasvavat 0,7 milj. euroa (19,2 %) vuoteen 2026 verrattuna. Työllisyysalueen henkilöstömenojen kasvusta 0,5 milj. euroa aiheutuu vuodelle 2027 budjetoiduista hankkeista. Kaupungin henkilöstömenot ilman työllisyysaluetta ovat 0,1 milj. euroa (-0,2 %) pienemmät kuin vuonna 2026.

Henkilöstömenoihin on budjetoitu sopimusten mukaiset korotukset: yleiskorotus 2,0 % 1.4.2027 alkaen ja järjestelyerä sekä palkkaohjelman mukainen korotus yhteensä 0,8 % 1.4.2027 alkaen.

Palvelujen ostojen arvioidaan vähenevän 0,9 milj. euroa (-3,6 %) vuoden 2026 tasosta ja ne ovat 24,2 milj. euroa.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin budjetoidaan 6,0 milj. euroa vuodelle 2027, mikä on 0,8 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2026 talousarviossa.

Vuodelle 2027 budjetoidaan kotitalouksille myönnettäviin avustuksiin 1,2 milj. euroa ja yhteisöille myönnettäviin avustuksiin 4,3 milj. euroa. Yhteensä avustuksiin budjetoidaan 5,5 miljoonaa euroa, mikä on 0,2 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2026 talousarviossa. Kasvusta 0,1 milj. euroa aiheutuu työttömyysetuuksien rahoituksesta. Työllisyysalueella avustusten määrä on 0,1 milj. euroa suurempi kuin vuonna 2026.

Muihin toimintamenoihin budjetoidaan 4,9 miljoonaa euroa vuodelle 2027, mikä on 0,2 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2026 talousarviossa. Muissa toimintamenoissa leasingvuokramenot kasvavat 0,2 milj. euroa ja kiinteistöverot 0,1 milj. euroa.

Vuoden 2027 toimintakatteen arvioidaan olevan -54,7 miljoonaa euroa, mikä on 0,2 miljoonaa euroa (0,3 %) suurempi kuin vuoden 2026 talousarviossa.

Verotulot ja valtionosuudet

Verotuloennusteet vuosille 2027 – 2029 perustuvat Kuntaliiton syyskuussa 2026 laatimaan veroennustekehikkoon. Verotulojen määräksi ennustetaan 47,9 miljoonaa euroa vuonna 2027 mikä on 0,7 miljoonaa euroa (1,5 %) enemmän vuoden 2026 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna (47,1 milj. euroa).

Kunnallisveron tuotoksi arvioidaan 35,5 miljoonaa euroa, mikä on 0,1 miljoonaa euroa (0,4 %) enemmän kuin vuoden 2026 alkuperäisessä talousarviossa on arvioitu. Tuloveroprosentti vuodelle 2027 on 9,4 %.

Yhteisöveron määräksi on arvioitu 3,9 miljoonaa euroa, joka on 0,3 miljoonaa euroa (7,9 %) enemmän kuin vuoden 2026 alkuperäisessä talousarviossa.

Kiinteistöveron tuotoksi vuonna 2027 arvioidaan 8,4 miljoonaa euroa, mikä on 7,9 % enemmän kuin vuoden 2026 alkuperäisessä talousarviossa. Kiinteistöveroprosentit ovat vuonna 2027 samat kuin vuonna 2026.

Vuoden 2027 arvioidut valtionosuudet ovat yhteensä 9,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2026 valtionosuuksien arvioitu kokonaismäärä on 9,9 miljoonaa euroa, joten valtionosuudet vähenevät (-0,3 %) vuodesta 2026.

Lopulliset päätökset kuntien valtionosuuksista vuodelle 2027 tehdään joulukuussa 2026, joten mahdolliset muutokset käsitellään talousarviomuutoksena vuonna 2027.

Rahoitustulot ja -menot

Korkotulojen osuus vuoden 2027 talousarvioon suunnitellaan 0,4 miljoonaan euroon, joten korkotulot vähenevät 38,5 % vuoden 2026 talousarvioon verrattuna.

Muihin rahoitustuloihin budjetoidaan 1,7 miljoonaa euroa vuodelle 2027, mikä on samalla tasolla kuin vuoden 2026 talousarviossa.

Vuosikate, poistot ja tilikauden tulos

Vuonna 2027 vuosikatteen ennustetaan olevan 4,6 miljoonaa euroa. Suunnitelman mukaan vuosikate kattaa poistoista 47,99 %.

Vuodelle 2027 budjetoidut suunnitelman mukaiset poistot ovat 8,3 miljoonaa euroa, eli samansuuruiset kuin vuoden 2026 talousarviossa.

Vuoden 2027 tilikauden tulokseksi ennakoidaan 4,3 miljoonaa euroa alijäämää. Kun huomioidaan vuoden 2025 tilinpäätöksessä kertynyt ylijäämä (9,4 miljoonaa euroa) ja vuoden 2026 ennustettu tulos (alijäämää 4,6 miljoonaa euroa), on Äänekosken kaupungin kertynyt ylijäämä vuoden 2027 tilinpäätöksen jälkeen 0,5 miljoonaa euroa.

Investoinnit

Vuodelle 2027 on suunniteltu noin 4,2 miljoonan euron nettoinvestoinnit (hyväksytyt erilliskohteet 1,8 milj. euroa, hyväksyttyjen erilliskohteiden muutokset 0,1 milj. euroa, uudet erilliskohteet 0,1 milj. euroa ja investointiniput 2,3 milj. euroa).

Vuoden 2027 talonrakennuksen isoimpia investointeja ovat liikuntapuiston stadionrakennuksen korjauksen loppuunsaattaminen, liikuntatalon sosiaalitilojen suunnittelu ja puku- ja pesuhuoneiden korjaus sekä väliovien uusiminen ja Sumiaisten koulun julkisivujen korjaus ja maalaus. Kunnallisteknisen puolen isoimpia investointeja ovat Henttalan alueen liikennejärjestelyt, Koulunmäen yhtenäiskoulun liikennejärjestelyt sekä Palomäenkadun ja Äänenimentien liittymäjärjestelyt. Lisäksi investoidaan vanhojen katujen päällystekorjauksiin. Puistojen ja yleisten alueiden osalta jatketaan mm. uimarantojen ja luontokohteiden kunnostamista. Lisäksi kunnostetaan kiinteistöjen pihaalueiden valaistuksia ja parannetaan esteettömyyttä. Muista maanrakennushankkeista toteutetaan mm. Koulunmäenkadun pysäköintialueen rakentaminen ja parannetaan Koulunmäen yhtenäiskoulun saattoliikenteen liikennejärjestelyitä. Lisäksi jatketaan lähiliikuntapaikkojen kunnostamista.

Rahoituslaskelma

Kaupungilla arvoidaan olevan pitkä- ja lyhytaikaisia lainoja vuoden 2027 lopussa yhteensä 73,5 milj. euroa, joten lainakanta kasvaa 0,3 milj. euroa vuonna 2027. Lainaa arvoidaan olevan vuoden 2027 lopussa noin 4 251 euroa asukasta kohden.

Taloussuunnitelma 2028 - 2029

Taloussuunnitelma on laadittu pääasiassa indeksikorotusolettamusten pohjalle. Verotulot on arvioitu vuosille 2028 - 2029 Kuntaliiton veroennustekehikon perusteella. Valtionosuudet on huomioitu Valtiovarainministeriön painelaskelman mukaisesti.

Vuosikatteet vuosina 2028 – 2029 ovat noin 7,5 – 8,4 miljoonaa euroa.

Vuoden 2027 tulos näyttäisi muodostuvan 4,3 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Myös taloussuunnitelmavuosi 2028 on alijäämäinen mutta vuosi 2029 kääntyy ylijäämäiseksi.

Valmistelija Talousjohtaja Tapani Hämäläinen, puh. 0400 115 256

Esittelijä Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus Kaupunginhallitus:

1) päättää ehdottaa valtuustolle, että valtuusto hyväksyy liitteenä olevan talousarvion vuodelle 2027 ja taloussuunnitelman vuosille 2028–2029; ja

2) valtuuttaa talousjohtajan tekemään talousarvioon teknisluonteisia tarkistuksia.

Päätös